

beskæftiget sig med erstatningsfastsættelserne, men taget kommissionernes afgørelse til efterretning. Den stærkere understregning af partsprincippet, som det foreliggende lovforslag giver udtryk for, medfører naturligvis, at også anlægsmyndighederne må have adgang til at ytre sig om erstatningsfastsættelsen.

Hvis kommissionens forslag accepteres af parterne, er sagen dermed afgjort, men forslaget kan naturligvis under forhandlinger med parterne ændres.

Selv om en af parterne ikke mener at kunne acceptere et forslag straks, har man fundet det hensigtsmæssigt at åbne mulighed for en forligsmæssig afgørelse ved indrømmelse af en betænkningstid på 14 dage fra forslaget skriftlige afgivelse.

Opnås forlig ikke, foreslås det, at der skal afsiges en *begrundet kendelse*. Dette adskiller sig som anført i bemærkningerne til afsnit III fra de nuværende regler. Kendelsen skal efter forslaget indeholde en begrundelse og angive kommissionens stillingtagen til særlige af parterne fremførte omstændigheder. Endvidere skal erstatningen efter forslaget opdeles i visse hovedposter. Kravet om en begrundelse og en specifikation er nøje sammenhørende. En tilfredsstillende specifikation vil i mange tilfælde i sig selv indeholde en begrundelse for resultatet, og ledsagende bemærkninger kan i sådanne tilfælde overflødiggøres. Det er naturligvis ikke meningen, at den enkelte kendelse skal opregne alle de almindelige omstændigheder, som er afgørende for en vurderingsansættelse. Forslaget tilsigter imidlertid at opnå, at kendelsen, når anledning dertil i parternes forudgående bemærkninger eller i sagens særegne omstændigheder naturligt gives, angiver de synspunkter, som kommissionen har anlagt ved sagens afgørelse, f. eks. om et areal er vurderet som landbrugsjord eller som byggegrund, eller om et areals værdi er påvirket af private eller offentlige begrænsninger i adgangen til at udnytte det. Det kan endvidere hyppigt være nødvendigt for at opfylde kravet om en tilfredsstillende begrundelse, at der sker en specifikation af arealerne med henblik på en forskellig værdiansættelse, f. eks. bedre og ringere jorder, agerjord og engarealer, for- og bagareal. Sidstnævnte eksempel illustreres ved højesteretsdom af 25. april 1947, Ugeskrift for Retsvæsen 1947 s. 721, samt en kommentar til dommen smst. afdeling B, s. 265 ff., særligt s. 268.

I mange tilfælde er selve vurderingsgrundlaget selvfølgelig og giver derfor ikke anledning til bemærkninger; men i stk. 4 bestemmes det, at det afståedes værdi — eller, hvis ekspropriationen går ud på at fastsætte rådighedsindskrænkninger, den forringelse, disse medfører — altid skal fastsættes

som en særlig post. Det tab, som herudover kan kræves erstattet, skal som følge heraf også specielt angives. Der åbnes ved denne formulering adgang for, at der i det konkrete tilfælde ydes erstatning, der beregnes som genanskaffelsværdi eller brugsværdi, såfremt forholdene tilsiger det. Medens det i alle tilfælde vil være muligt at angive, at sådant tab udover det afståedes værdi skal erstattes, og hvilke hovedbestanddele det består i, vil det ikke altid kunne lade sig gøre at specificere, hvorledes det nærmere er beregnet, allerede fordi kommissionens medlemmer kan tillægge enkelthederne i erstatningsvurderingen forskellig vægt, selv om de kommer til det samme endelige resultat. Såfremt det er muligt, bør det dog oplyses, hvorledes erstatningen nærmere er beregnet, eller i hvert fald hvad der særlig er lagt vægt på; dette gælder som foran anført navnlig, hvis parterne under sagens behandling har tilkendegivet, at de mener, at visse særligt angivne tab har betydning for erstatningsberegningen.

Det anførte er en præcisering og uddybning af principperne i jernbaneforordningens §§ 11 og 12 og stemmer med, hvad der er udtalt af ministeriet for offentlige arbejder og folketingets ombudsmand. I et tilfælde, hvor protokollatet fra en taksationsforretning ikke indeholdt en særlig værdiansættelse for areal, udtalte ministeriet for offentlige arbejder (i skrivelse af 13. marts 1942), at man anså det for rettest „at erstatningerne i overensstemmelse med § 12 i forordning af 5. marts 1845 angives således, at det af erstatningsfastsættelsen fremgår, hvilken erstatning der i medfør af forordningens § 11 ydes for afståelse af areal, og det beløb, der i henhold til forordningens § 12 gives som erstatning for ulemper“. En efterfølgende specifikation blev foretaget. Folketingets ombudsmand foranledigede i skrivelse af 31. marts 1957 en lignende efterfølgende specifikation foretaget, idet forordningen i denne henseende ikke gjorde nogen forskel mellem den situation, hvor det nøjagtige areal ikke kunne opgøres på erstatningsfastsættelsestidspunktet, og det tilfælde, hvor arealet allerede straks kunne afsættes i marken. Afstås en ejendom i sin helhed, må ejendommens værdi i handel og vandel ansættes under ét. Omfatter en delvis ekspropriation af en ejendom bygninger, skal værdien af disse opføres særskilt. Bliwer bygningsforandringer nødvendige, og skal ekspropriaten selv foranledige disse udført, må det angives, hvad der ydes ham herfor. Den mere ubestemte værdiforringelse, som en restejendom kan lide ved indgrebet, må opføres særskilt, således ved gennemskæring af en ejendom af vej eller jernbane. Er der tale dels om arealafståelse, dels om servitutpålæg må kendelsen ansætte et beløb for